Emina CĂPĂLNĂȘAN
(Universitatea de Vest din Timişoara)
Raluca POPESCU
(Universitatea din Bucureşti)

Dificultăți privind acordul adjectivelor cromatice compuse în limba română

Abstract: (**On the Difficulties Regarding the Agreement of the Romanian Chromatic Compound Adjectives)** As far as the flexion of chromatic compound adjectives is concerned, the current Romanian academic works and normative dictionaries do not converge to the same conclusion and, moreover, they increase the uncertainty. For instance, in $DOOM_2$, this type of adjectives are considered being made up of an invariable adjective designating the colour and an adverb that denotes a hue of that colour: *(bluză/bluze) galben-închis/roşu-deschis*, whereas these words are recorded in the actual pages of the same dictionary as variable adjectives: cf. *albastru-deschis, albaştri-deschis, albaştrii-deschis, albastră-deschis, albastre-deschis; alb-gălbui, alb-gălbuie, alb-gălbui*. This uncertain status of the chromatic compound adjectives is maintained also in GLR 2005, where it is specified that these adjectives are invariable, even though it is suggested that the flexion of the first element would be more appropriate since this is the head of the compound, and the other element is the adverb, an invariable word thus. On the other hand, in DIN there is stipulated the rule according to which the agreement between the chromatic compound adjectives and their determined nouns occurs only on the first word: *albastră-închis, albaştri-închis, albastre-închis; verzi-crud; galbenă-aprins, galbene-aprins, galbeni-aprins* etc. Moreover, in none of these papers, there is no reference to the flexion of chromatic compound adjectives following the structure *adjective + noun* (like *albastru-azur, verde-smarald, galben-lămâie, roşu-sânge* etc.), which in other studies in Romance languages (especially in Spanish, French) are considered invariable structures involving an apposition. In this paper, we will try to clarify the agreement issues regarding the Romanian chromatic compound adjectives, by comparing their situation to their status in the other Romance languages but also taking into account the specifics of the Romanian language.

Keywords: grammatical agreement, chromatic compound adjectives, chromatic adjectives, compound adjectives, agreement difficulties

Rezumat: În privința flexiunii adjectivelor cromatice compuse, lucrările de gramatică și dicționarele normative românești actuale nu doar că nu converg întotdeauna înspre aceeași concluzie, dar sporesc incertitudinea. De exemplu, în $DOOM_2$, acestea sunt considerate drept compuse dintr-un *adjectiv invariabil și un adverb* exprimând o nuanță: *(bluză/bluze) galben-închis/roşu-deschis*, pe când în paginile propriu-zise ale dicționarului, acestea sunt înregistrate ca adjective variabile: cf. *albastru-deschis, albaştri-deschis, albaştrii-deschis, albastră-deschis, albastre-deschis; alb-gălbui, alb-gălbuie, alb-gălbui*. În GLR 2005, situația se menține la fel de incertă, specificându-se că de obicei aceste adjective sunt invariabile, deși se sugerează că normală ar fi flexiunea primului termen, dat fiind faptul că acesta este centrul adjectival al compusului, iar celălalt – adverbul, așadar termen invariabil. Pe de altă parte, în DIN este specificată regula potrivit căreia acordul adjectivelor compuse care desemnează nuanțe sau combinații de culori cu substantivul regent se realizează doar la nivelul primului termen: *albastră-închis, albaştri-închis, albastre-închis; verzi-crud; galbenă-aprins, galbene-aprins, galbeni-aprins* ș.a. În plus, în nicio lucrare de specialitate nu se face referire la flexiunea compuselor adjectivale cromatice cu schema *adjectiv + nume* precum *albastru-azur, verde-smarald, galben-lămâie, roşu-sânge* etc., care, în unele studii cu referire la alte limbi romanice (în special spaniolă, franceză), sunt

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

interpretate drept structuri cu apoziție, invariabile. În această lucrare, vom încerca să clarificăm problemele pe care le ridică acordul adjectivelor cromatice compuse, prin comparație cu situația din alte limbi romanice, dar ținând cont și de specificul limbii române.

Cuvinte-cheie: acord gramatical, adjective cromatice compuse, adjective cromatice, adjective compuse, dificultăți de acord

> Marele scriitor și filozof Johann Wolfgang von Goethe, într-una dintre cele mai voluminoase, dar și mai controversate lucrări, *Farbenlehre* (*Doctrina* sau *Teoria Culorilor*), pe care el însuși o aprecia la cel mai înalt nivel, „la sugestia secretarului său, Johann Peter Eckermann, că ar putea să-i pară rău că a dedicat atâta timp teoriei culorilor, răspunde: «Nicidecum, deși i-am dedicat munca unei jumătăți din viața mea. Aș fi scris poate încă o jumătate de duzină de tragedii, asta ar fi fost tot, și se vor găsi după mine destui s-o facă»" (Grigorovici 2005: 3).

1. Introducere

Într-o societate în continuă schimbare, precum cea actuală, în care noi domenii artistice prind rapid contur și, odată cu ele, sunt create produse și concepte inedite ori numeroase tendințe iau formă, nu e de mirare că inclusiv sistemul de culori se transformă, îmbogățindu-se cu noi nuanțe. Industria modei și a textilelor, industria cosmeticelor și a produselor de machiaj, domeniul designului interior și al altor arte moderne sau mai vechi, industria tipografică, a vopselelor și a materialelor plastice, mass-media și publicitatea – în ultimă fază, toate au favorizat apariția de noi culori și tonuri de culoare, multe dintre ele născute din asocieri cromatice insolite. În plus, în fiecare an, Institutul Pantone Color, companie deținătoare a sistemului standard de reproducere a culorilor și a ghidului de culori (în peste 1700 de nuanțe diferite) – cu nume omonim –, consultându-se cu designeri renumiți din mai multe domenii artistice, stabilește, la sfârșitul fiecărui an, pentru anul următor, o culoare/nuanță de culoare reprezentativă pentru sfera artistică și industriile conexe[1]. De cele mai multe ori, culoarea respectivă reprezintă o combinație între cel puțin alte două (nuanțe de) culori preexistente. De exemplu, pentru anul 2016, au fost alese două culori reprezentative: *roz-cuarț* (< engl. *rose quartz*) și *bleu-seninătate* (< engl. *bleu serenity*). Observăm că aceste culori sunt inedite inclusiv la nivelul denominației, numele lor fiind create prin analogii de tip metaforic sau metonimic: „roz precum cuarțul", „bleu precum/care inspiră seninătate".

Însă astfel de *adjective cromatice compuse* sunt create anual, iar majoritatea dintre ele pătrund în uzul vorbitorilor, unde ridică numeroase dileme în ceea ce privește acordul gramatical cu substantivul determinat.

[1] Cf. http://www.cnet.ro/2008/07/06/ce-inseamna-pantone/.

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

2. Adjectivele cromatice compuse în dicționarele și lucrările normative actuale

2.1. Adjectivele cromatice compuse în *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM), ediția a II-a (2005)

În *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, în capitolul *4.2. Scrierea cuvintelor compuse*, la subpunctul alocat adjectivelor, acest tip de adjective sunt considerate drept compuse dintr-un „**adjectiv** invariabil (desemnând o **culoare**) + **adverb** (uneori provenit din participiu) exprimând **o nuanță** [subl. aut.]: *(bluză/bluze) galben-închis, roșu-deschis*" ($DOOM_2$, LXV), pe când în paginile propriu-zise ale dicționarului, acestea apar înregistrate inclusiv ca adjective variabile: de exemplu, *albastru-deschis, albaștri-deschis, albaștrii-deschis, albastră-deschis, albastre-deschis* ($DOOM_2$, 22) – cu semnul „*" (asterisc) în dreptul cuvintelor-titlu, care indică faptul că aceste elemente lexicale sunt nou introduse în DOOM2[2].

De asemenea, pentru alte adjective compuse, în a căror categorie putem include și o parte din adjectivele cromatice, $DOOM_2$ mai are prevăzute câteva reguli:

a) „Se scriu într-**un cuvânt** adjectivele (mai ales din fondul **vechi**) sudate (unele reprezentând tipuri rare și învechite) din **cuvinte** care există independent, cu structura […] **adjectiv + adjectiv** (având **flexiune** numai la **ultimul** component) [subl. aut.]: *rozalb*" ($DOOM_2$, LXIV);

b) „Se scriu cu **cratimă** adjectivele compuse **nesudate** cu structura […] **adjectiv + adjectiv**, având **flexiune** numai la **ultimul** component (**rău-platnic*) […], la **ambele** componente – (*globuri*) **albe-argintii* […], sau **invariabile** [subl. aut.]: (*televizoare*) **alb-negru*. Dar v. mai sus *rozalb*" (DOOM2, LXV).

Observăm încă o dată, din indicațiile din $DOOM_2$, că, în general, compusele cromatice care ridică probleme sunt adjective neologice, recent pătrunse în limba română. Interesează, așadar, în privința acordului gramatical, acele adjective cromatice compuse dintr-un adjectiv invariabil (desemnând o culoare) și un adverb (uneori provenit din participiu) exprimând o nuanță, asupra cărora dicționarul normativ de bază nu oferă prea multe lămuriri. Dimpotrivă, înseși înregistrările din dicționar mențin incertitudinea privind acordul:

- ****alb-albastru**, *alb-albaștri, alb-albaștrii, alb-albastră, alb-albastre* (p. 21, s.v. *alb-albastru*);
- ****alb-argintiu**, *alb-argintie, alb-argintii* (p. 21, s.v. *alb-argintiu*)

[2] Deducem de aici că, anterior, încă de pe vremea cercetării pentru $DOOM_1$, în anii ‘80, nu exista o preocupare foarte mare pentru compusele cromatice, din moment ce nu erau înregistrate nici în principalul dicționar normativ al limbii române. Acest aspect poate fi pus pe seama faptului că, acum aproximativ patru decenii, adjectivele cromatice nu cunoșteau o amploare atât de mare, întrucât nici industriile care se bazau pe studiul culorilor nu cunoșteau o dezvoltare prea rapidă.

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

Această înregistrare contrazice regula de la punctul b) de mai sus.

- ****albastru-azuriu***, *albaştri-azurii, albaştrii-azuriii, albastră-azurie, albastre-azurii* (p. 22, s.v. *albastru-azuriu*) – cu flexiune la ambii termeni ai compusului, contrar primei reguli enunțate (vezi supra);
- ****albastru-deschis***, *albaştri-deschis, albaştrii-deschis, albastră-deschis, albastre-deschis* (p. 22, s.v. *albastru-deschis*) – Și în acest caz, flexiunea primului termen al compusului contrazice norma enunțată în primele pagini din $DOOM_2$;
- ****alb-gălbui***, *alb-gălbuie, alb-gălbui* (p. 22, s.v. *alb-gălbui*)

Acest compus cromatic pare că urmează prima regulă de la punctul **b)**: „Se scriu cu cratimă adjectivele compuse nesudate cu structura adjectiv + adjectiv, având flexiune numai la ultimul component".

2.2, Compusele cromatice adjectivale în *Gramatica limbii române* (GALR 2005), I. *Cuvântul*

Situația acordului adjectivelor cromatice compuse cu substantivul determinat se menține la fel de neclară inclusiv în *Gramatica limbii române*, I. *Cuvântul*, ediția a III-a, unde se specifică inițial:

„Adjectivul invariabil este alcătuit dintr-un singur cuvânt simplu (*gri*), compus sudat (*cumsecade*) ori compus nesudat (***verde-crud*** – subl. n.). […] După posibilitățile de atașare a flectivelor gramaticale la radical, adjectivele variabile se împart în două grupe:

(a) **adjective care primesc flectivul la sfârșitul cuvântului**, ***indiferent de modul lor de formare*** [subl. n.] (simple: *bun, mare*; derivate: *frumușel, călduț* sau compuse: ***alb-imaculată*** [subl. n.], *instructiv-educativă, româno-franceze*);

(b) **adjective care pot primi flectivele gramaticale (și) în interiorul cuvântului** [subl. n.], adică la sfârșitul primului element care intră în compunere. E vorba de **adjectivele compuse nesudate** alcătuite / provenite din [**adjectiv + adjectiv**] sau [**adjectiv + substantiv**] [subl. n.]: *Brazii **verzi-întunecați** se-ndesau unul în altul*. (M. Cărtărescu, *Travesti*), *Avea o rochie **galbenă-chihlimbar***. [subl. aut.]" (GALR, I, 144-145).

Iar „**compusele** din două adjective (exprimând **combinații sau nuanțe de culori**) sunt ***adesea* invariabile** [subl. n.]: *rochie / rochii **albastru-deschis, galben-pal, roșu-aprins, verde-crud***, deși normală ar fi **flexiunea primului termen** [subl. n.], ultimul având mai curând comportament adverbial; la unele adjective compuse noi se preferă flexiunea ultimului termen, semn al unui mare grad de sudură între elementele compusului" (GALR, I, 145) – de exemplu: *rochie alb-argintie* cf. *activitate instructiv-educativă, relații româno-franceze*. Peste câteva pagini, se specifică însă:

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

„Un număr de adjective relativ restrâns, dar în continuă creştere, nu cunoaşte opoziţiile de gen, număr şi caz. Din clasa adjectivelor invariabile fac parte unele adjective simple (*bleu, maro, otava*) sau compuse (*alb-vanilie, grena-lucios, roz-oranj*) […]" (GBLR, I, 151).

Observăm că, nici în această lucrare, informaţiile nu sunt suficient de clar formulate: acestea sunt invariabile în mare parte, cu toate că ar fi firească flexiunea primului element (a celui care denumeşte culoarea de bază), întrucât al doilea are rol adverbial. Sunt astfel reluate, mai amănunţit, informaţiile din $DOOM_2$: acest tip de compuse adjectivale au formă fixă, indiferent de context, însă în paginile dicţionarului sunt recomandate a fi utilizate cu primul element declinat (i.e. adjectivul care exprimă culoarea). Situţia privind flexiunea adjectivelor compuse se opacizează însă din nou, câteva pagini înainte, unde se specifică:

„***Adjectivele compuse*** [subl. aut.] din două adjective invariabile sunt, la rândul lor, invariabile totdeaun (*avea o rochie* ***roz-oranj***). Cele care conţin cel puţin un adjectiv variabil **pot fi invariabile sau variabile contextual** [subl. n.]: *Avea o rochie* ***grena-închis(ă) / albastru-închis(ă) / albastră-închisă*** (sic!) [subl. n.]" (GALR, I, 153). Despre importanţa contextului în stabilirea flexiunii acestor compuse adjectivale discută şi Sergio (2010, 248-249).

În schimb, precizarea faptului că gradul de sudură între elementele componente ale adjectivului compus poate influenţa modul în care se manifestă flexiunea constituie un posibil factor important în stabilirea unei reguli în acest sens, chiar dacă suficient de subiectiv. De altfel, în *Cum scriem. Cum pronunţăm corect*, Fulvia Ciobanu şi Ligia Sfîrlea precizau:

„Se scriu cu liniuţă de unire: [...] **adjectivele compuse mai noi, formate din două adjective întregi** [...], **ai căror termeni îşi păstrează individualitatea semantică, deşi uneori se comportă ca un cuvânt unic** [subl. n.]: *albastru-auriu* (*panglică* **albastră-aurie**), *roşu-închis* (*trandafir* **roşu-închis**) [...]" (Ciobanu, Sfîrlea, 1970: 47).

Totodată, în capitolul despre substantivele compuse, în GALR, I, 2005, se specifică faptul că astfel de cuvinte (cu structură analizabilă, la care participă cuvinte întregi) au anumite **particularităţi flexionare ce decurg din pierderea totală sau parţială a autonomiei tuturor termenilor constitutivi sau doar a unora dintre aceştia** [subl. n.] (GALR, I, 2005, 92). Compusele care ne interesează nu sunt sudate, iar ortografia lor se bazează pe despărţirea prin cratimă a elementelor.

Cât priveşte autonomia doar a unuia dintre componente, Adriana Stoichiţoiu-Ichim menţionează: „*Compusele de tip adjectival* [subl. aut.], proprii stilului ştiinţific şi celui publicistic sunt construite prin […] *subordonare* [subl. aut.] între două adjective: *alb-ivoriu, alb-argintiu, alb-lăptos, albastru-electric, roşu-fluorescent*" (Stoichiţoiu-Ichim 2001, 10). Din păcate, lingvista nu menţionează care este subordonatul şi care este determinatul în cadrul acestor compuse. Reţinem însă şi de aici faptul că structurile care ne interesează sunt considerate, indiferent de tipul

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universităţii de Vest din Timişoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

componentelor, **compuse prin alăturare cu cratimă**, grafie specifică, de altfel, compuselor între ai căror termeni există o relație de subordonare.

2.3. Situația adjectivelor cromatice compuse în *Dicționar normativ al limbii române ortografic, ortoepic, morfologic și practic* (DIN)

În DIN, Ioana Vintilă Rădulescu menționează:

„La adjectivele **compuse** care desemnează nuanțe sau combinații de **culori** [subl. aut.] (*albastru-deschis, galben-pal, roșu-aprins, verde-crud*) este **normală numai flexiunea primului termen** [subl. n.], **evitându-se** [subl. aut.], în general, formele de feminin și de plural" (DIN, 46).

Recomandarea evitării formelor de feminin și de plural ale adjectivelor cromatice compuse, într-un dicționar normativ, este complet nefirească, întrucât, într-o limbă în care substantivele au categoria numărului și a genului, precum limba română, adjectivele, în mare parte, nu pot fi decât cuvinte variabile, cu flexiune dependentă de substantivele pe care le determină (întrucât repetă informația gramaticală asociată substantivului)[3]. În plus, numeroase astfel de adjective au ocurențe în contexte în care se subordonează unor substantive de gen feminin. De exemplu:

„[…] mai am cumva vreo *bluză* **galben-mușchi** cu guler-lavalieră în dulap […]?" (Stylediary);

„*Rochie* **roșie-vișinie** gen Zara, cumpărată din Italia de la Oviesse." (OLX)

„Asocieri cromatice foarte plăcute vizual sunt, de pildă, […] un dres oranj cu o *fustă* **albastru cobalt** […]" (Stylediary);

„față de masă [tip] rolă din *hârtie* **albastru-deschis**" (okazii.ro).

Totuși, acest dicționar încearcă să aducă oarecum o clarificare în situația dată, sugerând ca acordul să se marcheze doar la nivelul *primului* termen al compusului[4], astfel: *copertă* ***albastră-deschis****; masă* ***galbenă-pal****; cercei* ***roșii-aprins***. Însă chiar și în paginile acestui dicționar, înregistrările contrazic uneori „regula" enunțată anterior:

- **alb-argintiu**, alb-argintie, alb-argintii (p. 53, s.v. alb-argintiu);
- **albastru-azuriu**, albastră-azurie, albaştri-azurii, albastre-azurii (p. 53, s.v. albastru-azuriu) (sic!);
- **albastru-deschis**, albastră-deschis, albaştri-deschis, albastre-deschis (p. 53, s.v. albastru-deschis);

[3] Cf. „Privit în ansamblu, adjectivul este o parte de vorbire flexibilă, care exprimă prin formele sale genul, numărul și cazul, preluate de la regent și manifestate prin acord. Paradigma adjectivului este mai bogată decât a substantivului" (GALR, 144).

[4] Precizarea cum că „este normală numai flexiunea **primului termen** [subl. n.]" (DIN, 46) al compusului adjectival este echivocă, întrucât doar în baza unor criterii de natură gramaticală putem indica modul de realizare al acordului adjectivului cromatic compus cu regentul său. Or, conform precizărilor din lucrările normative menționate anterior ($DOOM_2$, GALR), în astfel de cazuri, unul dintre termeni este adjectivul de bază – centru al compusului, iar celălalt are valoare adverbială, fiind un complement care indică nuanța, tipul de culoare (*deschis, închis*).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

- **albastru-închis**, albastră-închis, albaștri-închis, albastre-închis (p. 53, s.v. albastru-închis);
- **alb-gălbui**, alb-gălbuie, alb-gălbui (p. 53, s.v. alb-gălbui);
- ***alb-negru*** adj. invar. (p. 54, s.v. *alb-negru*);
- Aceste înregistrări sunt consemnate cu aceleași forme ca în $DOOM_2$ (vezi *supra*);
- **galben-portocaliu**, galben-portocalie, galben-portocalii (p. 335, s.v. galben-portocaliu);
- **galben-verzui**, galben-verzuie, galben-verzui (p. 335, s.v. galben-verzui);

Observăm, așadar, că nu întotdeauna „primul" termen al compusului este cel care cunoaște flexiunea.

În urma tuturor precizărilor din lucrările de specialitate consultate până acum, notăm ca puncte de plecare în studiul adjectivelor cromatice compuse următoarele chestiuni:

a) Ideea potrivit căreia orice cuvânt compus cromatic are un centru care transmite informația semantică și gramaticală de bază (i.e. adjectivul care desemnează culoarea), precum și un determinant cu rol adverbial (i.e. adesea un cuvânt provenit din participiu, care presupune o nuanță a culorii de bază desemnate prin adjectivul-centru al compusului sau aduce lămuriri cu privire la desemnarea culorii respective). Cu astfel de termeni vom opera de acum înainte, pentru a evita ambiguitatea generată de exprimarea de tipul „primul"/„al doilea" element al compusului.

b) Aceste adjective compuse sunt relativ neologice, iar nivelul de adaptare la limba română se poate observa în flexiunea unuia dintre cuvintele componente (de regulă, a centrului compusului, cel care desemnează culoarea în sine, cu condiția să aibă o formă variabilă).

c) Grafia cu cratimă între componente indică gradul de sudură între elemente, între centru și celălalt component. Prin urmare, acești termeni care creează compusul cromatic încă au tendința să își păstreze autonomia semantică, dar, în același timp, se pot comporta ca un cuvânt sudat. Considerăm că în funcție de gradul de unitate între elemente trebuie să se realizeze și acordul.

d) Precizarea din GALR 2005, I, cum că în context putem stabili mai degrabă posibilitatea de flexiune a acestor compuse (întărită și de oscilația lucrărilor gramaticale și normative de bază de a impune clar o regulă privind variabilitatea/invariabilitatea adjectivelor cromatice compuse) ne determină să acordăm o mai mare importanță uzului și ocurențelor în uz a acestor elemente lexicale.

3. Compusele adjectivale cromatice în alte limbi romanice

Pentru că adjectivele cromatice, în special cele compuse, constituie, în cea mai mare parte, împrumuturi neologice, considerăm necesar să observăm reguli și direcții privind acordul acestora cu determinatul nominal în alte câteva limbi romanice, care,

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

privind flexiunea adjectivelor, urmează, aşadar, în mare parte, aceleaşi tipare gramaticale, ca şi româna. Astfel, comparativ, vom încerca să trasăm câteva criterii de urmărit în privinţa acordului adjectivelor cromatice compuse cu substantivul determinat.

3.1. Adjectivele cromatice compuse în limba spaniolă

La fel ca şi în alte limbi, spaniola dispune de diverse mijloace lingvistice de exprimare a calităţii cromatice a unui obiect, în structuri adjectivale compuse. Pe lângă construcţia cea mai frecventă, ocurentă „când un adjectiv de culoare se dovedeşte a fi insuficient el însuşi pentru a defini complet tonalitatea cromatică a obiectului [şi – n.n.] se recurge […] la atribuirea unui alt adjectiv de calitate care îl modifică (şi îl clasifică) pe primul: «un sac *roşu deschis*»; «un sac *roşu închis*»; «un sac *roşu aprins*»"[5] [t.n.] (García Page-Sánchez 1990, 306), mai există şi alte procedee analitice care permit precizarea nuanţei unei culori, precum expresii care au la bază o comparaţie de tipul *un bolso* ***rojo de amapola*** „un sac **roşu de mac**" (<*un sac roşu ca macul*).

De asemenea, „fapul că există realităţi cărora nu li se poate atribui un nume care să definească şi să identifice cu exactitate culoarea acestora, a determinat recurgerea la noi formule de desemnare cromatică, mai mult sau mai puţin fericite, prin intermediul cărora se poate descrie, cu mai multă precizie, coloratura lor. […] Astfel, s-a ajuns la construirea de grupuri sintagmatice de tipul «un sac *roşu sânge*», «o garoafă *alb os*»"[6] [t.n.] (García Page-Sánchez 1990, 306). Asemenea construcţii analitice de tip apozitiv se creează în baza unei comparaţii metaforice, prin juxtapunerea unui substantiv care exprimă nuanţa cromatică şi care are ca referent un lucru/obiect din realitatea extralingvistică în ale cărui caracteristici se numără şi culoarea respectivă (< „roşu ca sângele"; „alb (gălbui/ivoriu) ca osul"). Astfel, aceste expresii tip epitete metaforice permit precizarea cât clar şi concis posibil a unei anumite nuanţe de culori: *verde jad, verde smarald, verde lămâie, verde oliv/măslină, verde praz, albastru cobalt, albastru turcoaz, albastru lapis lazuli, roşu căpşună, roşu carmin, galben lămâie, galben pai* etc.

Dacă prin expresiile de mai sus se încearcă înlăturarea vagului semantic în exprimarea unei anumite nuanţe, pe de altă parte, în limba spaniolă, dar şi în română, mai există, totodată, mijloace lingvistice de exprimare a culorii tip apoziţii care,

[5] Cf. „Cuando el adjetivo de color se muestraporsí solo insuficiente para definer cabalmente la tonalidad cromática del objeto, se recurre, con mucha frecuencia, a la atribución de otro adjetivo de cualidad que modifica (y clasifica) al primero: «un bolso *rojo claro*», «un bolso *rojo oscuro*», «un bolso *rojo vivo*»" (García Page-Sánchez 1990, 306).

[6] Cf. „El hecho de que existan realidades a las que no se les puede asignar un nombre que defina e identifique con exactitud el color de las mismas, ha provocado el recurso a nuevas fórmulas de designación cromática, más o menos afortunadas, a través de las cuales se puede describir, con una mayor precisión , la coloración de aquellas. […] Así, se llega a construír agrupamientos sintagmáticos del tipo «un bolso *rojo sangre*», «un clavel *blanco hueso*»" (García Page-Sánchez 1990, 306).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universităţii de Vest din Timişoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

dimpotrivă, rezultă în expresii echivoce, cu un caracter suficient de imprevizibil. Acestea sunt creații metaforice de tipul *verde cielo* („verde cer”); *azul ciruela* („albastru prună”), în care substantivul care desemnează culoarea (*verde/albastru*) are ca atribut un alt substantiv mai puțin compatibil semantic, care nu pare să cuprindă semul său de culoare („verde”/„albastru”), ci, din contră, unul antonimic: cf. *verde ≠ albastru; cer* (>*albastru*) ≠ *mare* (>*verde*) (García Page-Sánchez 1990, 307).

Dificultăți de ordin gramatical în ceea ce privește astfel de grupuri sintagmatice se regăsesc și în spaniolă; aici, principala chestiune care se impune vizează natura relației gramaticale care se stabilește între termenii din cadrul grupului (*verde* și *smarald*, *galben* și *lămâie*): dacă aceasta este de tip morfologic sau de tip sintactic, cu toate limitele difuze dintre cele două niveluri luate în calcul (García Page-Sánchez 1990, 308).

În virtutea asemănărilor cu cuvintele compuse în general, componentele acestor aglutinări par să se bazeze pe o relație de tip morfologic. Din punct de vedere sintactic, acestea dispun și de validări grafice, termenii compuselor cromatice putând fi uniți prin cratimă sau sunt aduși împreună prin simpla alăturare cu blanc.

Cât privește acordul acestor compuse adjectivale cu substantivul regent, din punct de vedere morfologic, nici în spaniolă nu am întâlnit o normă bine definită, însă, în general, practica impune invariabilitatea termenilor compusului, indiferent de regent: cf. *vestidos gris plata* „rochii gri argint”; *falda amarillo limón* „fustă galben lămâie”, spre deosebire de **vestidos gris**es** *plata(s)* și **falda amarill**a** *limón.* De exemplu, în *Diccionario panhispánico de dudas*, se menționează:

> „Dacă, pentru a desemna nuanțe, un nume de culoare a fost la rândul său modificat de un adjectiv precum *deschis*, *închis* sau similar acestora, normal este, conform uzului predominant, să menținem ambele elemente invariabile, la singular (*pantaloni verde sticlă, ochi albastru deschis* etc.), inclusiv cu referire la un substantiv feminin: *o cămașă roșu închis*: «Tancuri plutitoare grotești care vin să contamineze apele **albastru turcoaz**» (Bojorge *Aventura* [Arg. 1992]); […] «E un arbust cu creștere lentă, cu frunze **verde închis**» [subl. n.] (Marsigno *Jardinería* [Arg. 1991])”[7] [t.n.] (*Diccionario panhispánico de dudas*, 2005, http://www.rae.es/recursos/diccionarios/dpd)

Uneori însă, ca și în română, în limba spaniolă se explică în același mod flexiunea doar a unuia dintre termeni (centrul compusului): „În mod natural, noțiunea de augmentare sau de diminuare a culorii se realizează prin prezența unor adverbe-

[7] Cf. „Si, para designar matices, un nombre de color se halla a suvez modificado porotro, o por un adjetivo como *claro, oscuro* o similares, lo normal esmantener ambos elementos invariables en singular, de acuerdo con el uso mayoritario (*pantalones verde botella, ojos azulclaro,* etc.), incluso en referencia a un sustantivo femenino: *una camisa rojo oscuro*: *«Grotesco stanques flotantesque van contaminandola saguas azu turquesa»* (Bojorge *Aventura* [Arg. 1992]); […] *«Es un arbusto de lento crecimiento, con hojas verde oscuro»* (Marsigno *Jardinería* [Arg. 1991])” (*Diccionario panhispánico de dudas*, 2005, http://www.rae.es/recursos/diccionarios/dpd).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

complement [de mod – n.n.]”[8] [t.n.] (Martinell 1986, 143). Prin urmare, este firesc și să declinăm adjectivul-centru al compusului, în funcție de substantivul determinat, pe când celălalt element adverbial al compusului să rămână invariabil: cf. *una flor* ***roja oscuro*** „o floare ***roșie-închis***”.

În situațiile date, și comparând cu aceeași situație în limba română, putem să distingem, până acum, între două categorii de astfel de compuse adjectivale cromatice:

a) compusele cromatice cu un adjectiv-centru variabil și un participiu cu valențe adverbiale (*închis, deschis*);
b) compusele cromatice tip structuri apozitive în cadrul cărora ambii termeni rămân invariabili (*verde-lămâie, roșu-sânge, albastru-prună*).

3.2. Compusele cromatice adjectivale în limba italiană

Și în limba italiană, lucrările de specialitate consideră ca invariabile compusele cromatice:

„Sunt, de asemenea, invariabile, […] perechi de adjective care indică gradări ale culorilor: *una gonna rosso cupo* [„o fustă roșu închis” – t.n.], *delle camicie verde pallido* [„cămăși verde pal” – t.n.], precum și perechi formate dintr-un adjectiv care indică o culoare și un substantiv: *una gonna rosso fuoco* [„o fustă roșu foc” – t.n.], *delle camicie verde bottiglia* [„cămăși verde sticlă” – t.n.]”[9] [t.n.] (Dardano, Trifone 2001, 201).

Notăm faptul că sunt numite *perechi* și formal, reprezintă adesea simple alăturări cu blanc de două cuvinte.

De asemenea, alăturări de adjectiv + adjectiv sunt considerate și cuvinte compuse (în italiană *sudate*) ca *bianconero* „alb-negru” și *giallorosso* „galben-roșu” (cf. Dardano, Trifone 2001, 548); *biancolatte* („alb-lapte”), *bianconeve* („alb-zăpadă”), *biancodorato* („alb-auriu”), astăzi ieșite din uz (cf. Radimský 2006, 94). Dar și cele actuale: *grigiazzurro* (*grigio + azzurro >grigiazzurro «di colore grigio tendente all'azzurro»*), *grigio-verde* sau *grigioverde* (*«di colore grigio tendente al verde»*) (Radimský 2006, 54); *verde bruno, verdechiaro, grigioverde* (Sergio 2010, 252).

În unele lucrări însă, se discută și de posibilitatea unor compuse cromatice adjectivale din limbi romanice (inclusiv italienești) de a fi variabile și a cunoaște flexiunea, întrucât „se comportă, din punct de vedere sintactic și semantic, ca niște

[8] Cf. „Como es natural, la noción de aumento o de disminución se traduce en la presencia de unos complementos adverbiales” (Martinell 1986, 143).
[9] Cf. „Sono in oltrei variabili […] coppie di aggettivi indicanti gradazione di colore: *una gonna rosso cupo*, delle *camicie verde pallido*; come pure coppie formate da un aggettivo indicante colore e un sostantivo: una gonna rosso fuoco, *delle camicie verde bottiglia*” (p. 201).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

adjective. Din punct de vedere formal, cât privește genul și numărul, avem de a face cu **lexeme variabile și invariabile** [subl. n.]"[10] [t.n.] (Grossmann 1988, 35).

În cercetarea lui Giuseppe Sergio, aceste cuvinte sunt denumite *cromonime*, despre care se specifică următoarele: „În marea majoritate a cazurilor, este vorba de **termeni invariabili** [subl. n.], întrebuințați din timp în timp **cu rol nominal sau adjectival** [subl. n.] […]; pe de altă parte, după cum relevă Thornton, adjectivele de culoare rezultă într-o «categorie de modificatori […] dotată cu un grad nul de adjectivitate: pare mai corect să clasificăm acest tip ca un caz de modificare a unui N [i.e. nume – n.n.] din partea unui alt N»"[11][t.n.] (Sergio 2010, 248).

În studiul său despre compuse, Radimský menționează și elipsa ca fiind unul dintre criteriile de clasificarea acestora în: *compuse sintactice* (elemente juxtapuse) și *compuse asintactice* (compuse cu sens restrâns). Potrivit acestei cercetări, compusele sunt caracterizate sau nu prin atomicitate sintactică, recursivitate limitată, prezența unor lacune lexicale, ordine fixă a constituenților, **suprimarea mărcilor flexionare** [subl. n.] și derivaționale interne (Radimský 2006, 46). Tot aici, se notează că acele construcții sintactice obișnuite cu caracter sintetic, precum juxtapunerile și sudările, se caracterizează prin absența elipsei și prin compoziționalitatea sensului (*ibidem*, 47). Reținem, de asemenea, o altă mențiune importantă: „[…] un compus se caracterizează prin două tendințe semantice contradictorii: «una care favorizează cristalizarea semantică și unitatea semantică, și o alta care tinde să mențină identificarea semantică a componentelor». Or, această tensiune […] se va face simțită în momentul lexicalizării complete a compusului […]" (Józef Sypnicki 1979, *apud ibidem*, 53).

3.3. Compusele adjectivale ale culorii în limba franceză

Discutând despre situația compuselor din limba germană, în care compunerea cuvintelor este în specificul limbii, Bréal (1982, 169) menționează structuri ca *bleu-ciel* („albastru-cer"/„bleu-cer") și *blanc-neige* („alb-zăpadă"), unde al doilea element (*ciel, neige*) servește drept specimen al calității marcate prin primul termen. Pentru Noailly (2005), compusele precum cele care ne interesează sunt *mărci ale intensității cromatice obiective*, care „intră în funcțiune prin adjective [compuse și – n.n.] cu

[10] Cf. „composti […] che si comportano dal punto di vista sintattico e semantico come gliaggettivi. Dal punto di vista formale, per quanto riguarda il genere edil numero, abbiamo a che fare con lessemi variabili e dinvariabili" (Grossmann 1988, 35).

[11] Cf. „Nella stragrande maggioranza dei casi si tratta di lemmi invariabili, impiegati di volta in volta con funzione nominale o aggetivale […]; d'altra parte, come rileva Thornton, gli aggettivi di colore risultano una «categoria di modificatori […] dotata di un grado nullo di aggettivalità: sembra più corretto quindi classificare il tipo come un caso di modificazione di N da parte di altri N»" (Sergio 2010, 248).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

nume postpuse adjectivului care exprimă culoarea (*roșu viu, albastru crud, galben lămâie, verde măr*)" [t.n.] [12] (Kleiber 2007, 15).

Molinier (2006, 267) vorbește de alăturări de două adjective cromatice aparținând subansamblului de adjective ale culorii, primitive din punct de vedere semantic – sau adjective cromatice fundamentale –, care se pot combina între ele, din moment ce între ambele forme poateexista o apropiere privind tonuri de culoare exprimate: cf. *gris-vert* („gri-verzui"), *bleu-noir* („negru-albăstrui"), *bleu-violet* („albastru-violet"), *jaune-orangé* („galben-portocaliu"), *rouge-orangé* („roșu-portocaliu"), *rouge-violet* („roșu-violet"), *bleu-vert* („albastru-verzui"), *jaune-vert* („galben-verzui")[13]. Acestea mai sunt numite *culori terțiare*, întrucât sunt o combinație între două culori/nuanțe. Tot aici întâlnim mențiuni cu privire la acordul acestor compuse cromatice, care, din punct de vedere morfologic, sunt considerate invariabile, prin analogie cu situația din limbile italiană și spaniolă a adjectivelor cromatice simple ca *mov, roz, violet*, care și-au păstrat încă aspecte ale statutului nominal. Flexiunea ø este dovedită și prin faptul că, adesea, astfel de compuse apar în ocurențe de tipul *nume* + (*a fi*) *de culoare* + *adjectiv compus*[14] (Molinier 2006, 268) (vezi și *infra*). Și Noailly (1999, 46) susține că asemenea compuse adjectivale fac excepție în privința acordului cu regentul.

Kleiber (2007, 15) apelează la clasificarea lui Whittaker privind adjectivele cromatice denotând nuanțe – numite *adjective ale gradării*, întrucât exprimă anumite nuanțe de culori, de o mai mare sau mai scăzută intensitate, și distinge între *adjective cromatice cu gradare referențială sau ontologică* (cf. *roșiatic, albăstriu, verzui*) și *adjective cromatice cu gradare de tip sintactic*, create prin adverbe [sau elemente cu rol adverbial – n.n.] ale gradării (cf. *albastru-deschis, roșu-intens, galben-închis*)[15]. Iar caracterul gradual ontologic al unei culori desemnate printr-un adjectiv nu garantează gradualitatea sintactică a acestuia (Whittaker, *apud* Kleiber 2007, 15), astfel că nu putem vorbi, în mod obișnuit, de sintagme/compuse precum: *roșiatic-deschis, albăstriu-închis*, însă sunt posibile ocurențe de tipul *albastru-verzui, verde-*

[12] Cf. „Il y a l'intensité chromatique objective, qui se trouve prise en charge par les adjectifs et les noms postposés à l'adjectif de couleur (*rouge vif, bleu cru, jaune citron, vert pomme*) et il y a l'intensité marquée par l'adverbe de degré *très*" (Noailly 2005, *apud* Kleiber 2007, 15).

[13] Observăm că autorul optează în aceste alăturări pentru semnul cratimei „-", așadar sunt tratate drept cuvinte compuse.

[14] Cf. „En espagnol et en italien, où *rosa, malva* et *viola* on conservé leur statut nominal, on dit couramment:

Estos tejidos son color (rosa + malva + viola)

Questi tessuti sono color (rosa + malva + viola) […]

Ces observations nous permettent d'expliquer pourquoi bleu clair, bleu foncé etc. ou bleu marine, bleu pervenche, bleu d'outremer, etc. ne s'accordent pas. C'est qu'ils ont statut morphologique nominal, comme le prouve la possibilité qui est la leur de figurer à droite du nom couleur dans la construction N_o *être couleur Adj C*:

Ces tissus sont couleur (bleu ciel + bleu foncé + bleu marine + ...)" (Molinier 2006, 268)

[15] Cf. „Whittekar le fait en séparant la gradation *référentielle*[subl. aut.] ou ontologique de la gradation appelée syntaxique opérée par les adverbes de degré" (Kleiber 2007, 15).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

albăstrui, alb-gălbui. Nici în această lucrare, compusele cromatice nu sunt prezentate ca având variații flexionare.

Cumulând toate informațiile din lucrările de specialitate referitoare la subiectul discuției noastre în alte limbi romanice (spaniolă, italiană, franceză), notăm că, în mare parte, nu există nicăieri o normă bine stabilită în această direcție și că, inclusiv în aceste limbi, compusele cromatice sunt considerate invariabile ori, pe alocuri, apar consemnate forme cu flexiunea doar a unuia dintre termeni (centrul compusului). Lucrările referitoare la limba spaniolă par să acorde o mai mare importanță tipului de relație gramaticală stabilită între componentele compusului. În general, în spaniolă și în italiană, astfel de cuvinte apar ca îmbinări libere (în italiană, sunt numite *perechi de cuvinte* în general și sunt simple alăturări cu blanc), dar sunt consemnate și compuse cromatice de tip paratactic (în spaniolă) sau compuse cromatice sudate (în italiană). În franceză, se utilizează de regulă cratima, fiind limba cea mai apropiată, în acest sens, de română.

Ceea ce notăm în mod special este că, la nivelul tuturor acestor limbi romanice, se constată încercarea de a explica invariabilitatea acestor compuse prin derivarea lor din structuri analitice de tipul *x* [*de culoare*] *y-z* (vezi *infra* discuția pe larg). Astfel, se conturează tot mai mult ipoteza potrivit căreia astfel de elemente lexicale sunt *cromonime eliptice*, derivate din structuri derivaționale mult mai ample la bază, inclusiv la nivel mental (García Page-Sánchez 1990, 315; Noailly 1999, 49; Radimský 2006, 46; Molinier 2006, 268).

4. Dacă ar fi să acordăm atenție uzului…

Deruta unui nespecialist s-ar adânci. Compusele cromatice în uz sunt mult mai variate, mai creative și mai complexe din punct de vedere structural, decât ne lasă gramaticile și lucrările normative să înțelegem. În plus, întâlnim cu precădere forme invariabile, dar și variante declinate, însă mult mai sporadice:

Varianta **albă-argintie* pare să fie opțiunea mai multor website-uri: „birmaneza **albă argintie** cu ochi galbeni” (adopțiipisici.ro); „cască protecție albă-argintie” (edepot.ro); „steluță **albă-argintie”** (carnaval.md/ro). Dar se întâlnesc și ocurențe ale formei invariabile *alb-argintiu*: „căști […] sport **alb-argintiu**” (cel.ro); „reducere comodă Ravenna **alb-argintiu**” (mobilasimex.ro); „sandale fete Melania **alb-argintiu**” (pantofiorulfermecat.ro); „invitație nuntă **alb-argintiu**” (indigo.com); „tenișI damă s.Oliver alb-argintiu” (comodo.ro)sau doar cu elementul *argintiu* declinat: „mașină de tocat carne **alb-argintie**” (metro.ro); „Crom metalic: metal de culoare **alb-argintie** […]” (tt.com); „capăt șnur ciucuri **alb argintii**” (cufarulcumargele.com).

Cât privește celelalte culori de bază, în funcție de principalele nuanțe, la o primă căutare în google.ro, am întâlnit contexte precum:

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

a) pentru compuse de tipul *adjectiv cromatic de bază + adjectiv* care să descrie/indice o anumită *nuanță a culorii desemnate prin adjectivul cromatic*:
   - „vopsea spray **negru mat**” (emag.ro); „Vopseaua conferă reflexii **negru-albăstrui** (de corb)” (clickpentrufemei.ro);
   - „vopsea spray **alb lucios**”, „vopsea Pitura **alb polar**”, „vopsea spray colorată **alb crem**”, „vopsea spray colorată **alb aluminiu**” (emag.ro); „balerini piele **alb ivoriu**” (OLX); „pantofi damă piele, **albi perlat**” (OLX)
   - „marmură **verde antic**” (maergroup.com)
   - „haină **roșu cărămiziu** cu nasturi” (fashiondays.ro); „vopsea lucioasă **roșu aprins**” (emag.ro); „vopsea **roșu-metalizată**” (anunturi-auto)
   - „placă **albastră deschisă**” (dasmarkt.ro); „insignă **albastră deschisă**” (forums.eune.leagueoflegends.com); „helancă **albastră deschis**” (emag.ro); „rochie **albastră deschis**” (rohboutique.ro); „ceramică **albastră deschis**” (chicville.ro); „bluză de bumbac **albastru-deschis** cu picățele” (2hm.ro) „țesătură din tercot **albastru regal**”, „broderie **albastru regal**”, „catifea **albastru regal**” (directorproduse.ro); „vopsea lucioasă **albastru închis**” (emag.ro); „pixuri **albastru metalizat**” (droffice.ro); „pantofi **albastru electric**” (jingle.ro); „rochie **albastru electric** cu detalii din dantelă”; „geantă **albastru pastel**” (fashiondays.ro); „rochie lungă din mătase **albastru azuriu**”(okazii.ro); „hârtie creponată **albastru azuriu**” (droffice.ro); „Tapițeria scaunelor este **albastră-azurie**.” (pastrychef.ro); „De culoare **mov-albăstruie** intensă, prezintă un nas complex de căpșuni, zmeură, ierburi și violete.” (asas.ro)
   - „vopsele lucioase**verde deschis / verde închis**”(emag.ro); „hârtie creponată **verde deschis**”, „cretă uscată **verde închis**” (droffice.ro); „hârtie creponată **verde albastru**”, DAR „riglă **verde-albastră**” (droffice.ro); „markere **verde fluorescent**”; „pixuri **verde metalizat**” (emag.ro); „bluze **verde imperial**” (boemurban.ro); „[…] aspect rozetă, frunze cărnoase rotunjite de culoare **verde-albăstruie**” (horticultorul.ro); „frunze **gri-verzui** cu roz pe parte superioară” (horticultorul.ro)
   - „vopsea lucioasă **roșu închis**” (emag.ro); „fustă maxi Stradivarius **roșie închis**” (okazii.ro); „beteală ondulată **roșie deschis**” (craciunshop.ro); „Se obține un vin bine structurat, de culoare **roșie-albăstruie.**” (asas.ro); „Urina **roșu-brună** este o caracteristică a bolii porfiriei” (clickpentrufemei.ro); „[…] florile **roșii-portocalii** situate în vârfurile tulpinilor” (horticultorul.ro)

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

- „bluză **galben pal** cu nasturi pe partea din spate”; „rochie brodată **galben aprins** cu alb”; „bluză **galben strălucitor** cu model”; „vestă biker **galben imperial** de piele sintetică” (fashiondays.ro); „rochie **galben-aurie** din organza brodată” (fashionup.ro); „semințe de in **galben-aurii**” (republicabio.ro); „creioane colorate **galben fosforescent**” (emag.ro); „Fructele și legumele de culoare **galben-portocalie**”; „ardeii **galben-portocalii**” (clickpentrufemei.ro); „hârtie **galbenă deschis** A4” (magazinbirotica.ro); „Cu ce să port geacă **galbenă deschis** până în talie” (tpu.ro); „Combinațiile de culoare albă, **galbenă deschisă și închisă**, **brună-gălbuie** conferă o atmosferă unică atât în interior, cât și în exterior” (karpatstone.ro); „bluză galbenă-închis din jerseu” (zoot.ro); „[…] au întins o panglică **galben-fosforescentă**” (stelian-tanase.ro)
- „vopsea Oskar Direct pe rugină **auriu metalizat**” (emag.ro); „dantelă **aurie metalizat** cu negru” (okazii.ro); „geantă auriu-metalică” (differenta.ro)

b) ocurențe cu structuri de tipul *adjectiv de culoare* + *nume-epitet* – foarte dese, în ultima vreme. Însă exact același compus, indiferent de formă, se întâmplă să fie mai sporadic – este cazul calchierilor foarte recente sau al compuselor creative, caracterizate de non-recursivitate:

- „marmură **alb cristal**” (maergroup.com); „pantofi **alb fildeș** cu auriu”, „pantofi sport **alb fildeș**” (fashiondays.ro) „vază granit **negru piper**” (marmurart.ro); „pantofi fete **negru piper** din piele naturală” (pantofioriveseli.ro); „geacă **negru abanos** cu vatelină” (fashiondays.ro); „tăviță pentru documente **negru abanos**” (trima.ro); „față de pernă roz […] cu buline **negru abanos**” (directorproduse.ro);
- „Cabochon acril perlă **roșu magenta**” (geodecor.ro); „geantă **roșu mac”** (elefant.ro); „vopsea **roșu mahon** bio”, „tușieră cu tuș de înaltă densitate **roșu rubin**”, „cerneală în borcan **roșu rubin**” „spray vopsea metalizată **roșu rubin**” „casetă metalică cu patroane **roșu rubin**” (directorproduse.ro); „globuri din sticlă **roșu perlă**” (moranduzzo.eu și craciunshop.ro); „spray vopsea **roșu trafic**”, „vopsea lucioasă **roșu oxid**”, „vopsea alchidică economică Croma **roșu oxid**”, „vopsea Casabella **roșu carmin**” (emag.ro), „hârtie creponată **roșu carmin**” (droffice.ro); „scrumieră ceramică **roșu teracotă**” (geodecor.ro); „țiglă metalică **roșu teracotă**” (decra.ro), „bluză **roșu teracotă**” (zoot.ro); „hârtie creponată **roșu somon**” (droffice.ro); „vopsea de păr **roșu cireașă**”; „ojă semipermanentă **roșu-căpșună**” (emag.ro); „cremă colorantă **roșu flacără**” (cep.ro)
- „marmură **verde junglă**” (maergroup.com); „vopsele auto **verde metal**” (anunturi-auto), „geantă clutch **verde metal** Leesun, de damă”

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

(watchsale.ro), „pixuri **verde metal**” (droffice.ro); „vopsele spray **verde mazăre**” (anunturi-auto); „pantaloni **verde mentă** cu buzunare” (emag.ro); „papioane **verde mentă**” (papioane.ro); „creioane Wax Aquarell **verde primăvară**”, „creioane Wax Aquarell **verde iarbă**”; „notițe adezive **verde neon**” (droffice.ro); „rochii cocon **verde absint**” (fashiondays.ro); „brățară nautică subțire reglabilă subțire **verde absint**” (alsor.ro) DAR „decoruri de teatru **verzi absint**” (clickpentrufemei.ro); „Inspirate de strălucirea fosforescentă a nopții, noile farduri de pleoape **verde-venin** învăluie ochii în nuanțe metalice amețitoare.” (okazii.ro);

- „brățară cu piatră **albastru-topaz**”, „pantofi piele **albastru petrol**”, „vestă Bershka **albastru petrol**”, „scoică spartă **albastru petrol** – cutie”, „brățară lată neagră cu piatră **albastru-petrol**”(directorproduse.ro); „pantofi **albastru safir** de piele întoarsă” (fashiondays.ro); „rochie **albastru acvamarin** din mătase” (fashiondays.ro);
- „vopsele decorative **verde smarald**” (emag.ro); „pantofi **verde fistic** de piele cu barete multiple” (fashiondays.ro); „piese **verde kale**” (clickpentrufemei.ro)
- „bluză tip tunică **galben mușt**ar cu bleumarin” (fashiondays.ro); „vopsea lucioasă **galben mușt**ar”, „spray vopsea **galben trafic**”, „vopsea Pitura **galben sulf**” (emag.ro); „plastilină **galben neon**” (droffice.ro); „[…] am făcut un deal bun, cum este și cazul rochiei **galbene canar**” (pourelle.ro); „cămașă **galben pai**”; „rochie **galben pai** cu prindere în talie”; „bluză **galben șofran** cu decolteu în V”, „pantaloni chino crop **galben șofran**”; „rochie **galben chihlimbar** cu decupaj pe partea din spate”; „rochie maxi fără bretele **galben ambră** cu alb”; „geantă mică **galben miere**”; „rochie maxi **galben lămâie** din tulle”(fashiondays.ro) DAR „pantofi **galbeni lămâie**”; „pantofi **galbeni mușt**ar” (jingle.ro); „pantofi **galbeni neon**” (depurtat.ro)

c) *compuse cromatice construite cu un nume propriu-epitet*, care indică o nuanță reprezentativă pentru culoarea desemnată de adjectivul cromatic-centru al grupului:„marmură **roșu Alicante**”, „marmură **roșu Asiago**”, „marmură **verde Guatemala**” (maergroup.com); „cremă colorantă **roșu Tizian**” (cep.ro);

d) *compuse cromatice cu substantive de origine străină cu formă neadaptată* (în mare parte englezești):

- „gresie naturală **galben teak** [i.e. *tec* – numele unui copac de origine asiatică – n.n.]” (maergroup.com); „vopsea de păr permanentă **roșu mahogany**” (directorproduse.ro); „vopsea Oskar Direct pe faianță **verde emerald**” (emag.ro); „pandantive sticlă, fațetate, **albastru**

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

cyan", „mărgele de sticlă pătrate, cubice, **albastru cyan**" (ceao-bijoux.ro); „mănuși Alpinestars Aviator **albastru cyan**" (emag.ro); „hârtie creponată **verde olive**" (droffice.ro); „cretă uscată **verde chrom**" (droffice.ro); „rochie **galben melange** cu mâneci transparente" (fashiondays.ro); „pantofi **galbeni citron**" (jingle.ro); „pantofi stiletto **albastru royal** de piele întoarsă" (fashiondays.ro); „cremă colorantă **roșu Fiamma/roșuViolino**" (cep.ro).

Observăm că o mare parte din adjectivele cromatice de mai sus sunt suficient de ocurente. Multe dintre ele devin de specialitate pentru anumite domenii în care cromatica joacă rolul de bază. Compusele cromatice din ultimele două grupe însă nu sunt foarte productive, astfel că uzul și voga vor decide dacă se vor impune, în timp, în limbă.

Notăm, de asemenea, că tendința generală este de a utiliza aceste compuse adjectivale cu formă invariabilă, indiferent de context, și, foarte des, fără cratimă între cele două componente, așa cum ar fi firesc conform dicționarelor normative și lucrărilor de gramatică.

Adjectivele cromatice compuse, în contexte variate, probează diversitatea și dinamica lexicului cromatic, mai ales în ultimele decenii, de aici și dificultatea lucrărilor lexicografice și gramaticale de a clasa și emite norme cu privire la astfel de cuvinte. Evoluția nuanțelor de culori, conotațiile pe care le dezvoltă acestea, specifice uneori doar unui singur domeniu în care culoarea respectivă este mai pregnant utilizată, factorii istorici și culturali determină două fenomene principale: crearea de noi cuvinte în acest sector lexical și formarea de semnificații figurate pornind de la semnificațiile de bază ale adjectivelor desemnând culori, ambele cu rol puternic în îmbogățirea vocabularului limbii române actuale (Obregón Muñoz 1978, 210-212).

5. În loc de normă

Pentru a clarifica situația gramaticală a acestor tipuri de compuse, considerăm necesar în primul rând să stabilim natura componentelor sale și modul lor de combinare. În funcție de contextele analizate până acum, de situația acestor elemente lexicale în alte limbi romanice, de tipul componentelor și de informațiile din lucrările consultate deja, propunem următoarea tipologie de compuse cromatice după structură[16]:

1) **compuse cromatice cu un adjectiv-centru variabil și un adjectiv participial** (*închis, deschis*), cu valori adverbiale.

În cazul lor, chestiunea acordului cu nominalul regent credem că poate fi clarificată foarte simplu în baza relației gramaticale dintre componente: centrul compusului, fiind adjectiv, se acordă cu regentul ca un adjectiv obișnuit, pe când

[16] Delimitarea cu certitudine a structurii componente a acestor construcții constituie un pas principal în stabilirea relației gramaticale dintre compusele cromatice și regenții lor nominali.

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

adjunctul, având valențe de adverb, rămâne invariabil. De exemplu: *bluze* ***galbene-deschis***; *rochie* ***roșie-închis***.

2) **compuse cromatice formate dintr-un adjectiv-bază și un alt adjectiv determinant** care să indice intensitatea nuanței culorii respective (*viu, intens, tare*) sau să restrângă semantic culoarea desemnată de baza compusului la o anumită sferă (*albastru-**electric**, albastru-**nautic***, *galben-**fosforescent**, verde-**fluorescent***, *roșu-**metalic**; auriu-**metalizat***; *galben-**pal**; galben-**imperial**; albastru-**regal***; *negru-**mat***)

Pentru aceste adjective compuse, e mai dificil de stabilit gradul de sudură între elemente, întrucât par a fi mai degrabă îmbinări libere/sintagme decât compuse destul de „sudate", astfel încât să fie legate prin cratimă. De altfel, de obicei, cratima este utilizată doar facultativ. În plus, observăm o tendință de declinare a acestora exclusiv la nivelul adjectivului-adjunct și nu în ceea ce privește cuvântul ce desemnează efectiv culoarea respectivă, cum ar fi firesc: *panglică* ***galben-fosforescentă**; vopsea **roșu-metalizată**; geantă **auriu-metalică*** ș.a. În plus, inclusiv în DCR3 apar consemnări ale unor asemenea structuri, cu astfel de declinări:*albastru-**electric, -ă*** (DCR3, 38, s.v. *albastru, -ă*); ***albe-lăptate**; alb-**lăptoasă*** (DCR3, 37, s.v. *alb, -ă*). Acest tip de flexiune ne determină să luăm în considerare că, din punct de vedere gramatical, nu neapărat semantic, în uz cel puțin, nu întotdeauna cuvântul desemnând culoarea este perceput drept centrul grupului adjectival, ci elementul diferențiator (i.e. *fosforescent, metalizat, metalic, electric, lăptos*).

Totuși, indiferent de utilizarea acestor compuse, de norme gramaticale postulate sau labil schițate, important este să nu uităm esențialul: înțelesul, „întrucât sensul este acela, și nu alt lucru, cel care face compusul și care, în ultimă analiză, decide forma"[17] [t.n.] (Bréal 1982, 161). Or, gramatica nu poate exista fără semantică. Considerăm că, pentru această subcategorie de compuse cromatice, informația semantico-gramaticală de bază este transmisă de către centrul grupării, și anume de către adjectivul care precizează culoarea respectivă: prin urmare, *centrul grupului trebuie să fie variabil*, în timp ce adjectivul care aduce clarificări privind culoarea indicată prin adjectivul-centru (i.e. adjunctul) trebuie să rămână invariabil, întrucât are doar rolul unui element diferențiator, asemenea adjunctului din compusele cromatice din categoria 1).

3) **compuse cromatice cu un adjectiv cromatic-centru al grupului și un alt adjectiv cromatic determinant al centrului**, cu rol de diferențiator și cu valențe adverbiale: *albastru-azuriu, alb-argintiu, roșu-sângeriu, roșu-gălbui,verde-albăstrui*, *verde-gălbui, galben-verde* ș.a. Adesea, unul dintre componente este derivat sufixal de la o o bază lexicală desemnând o culoare.

[17] Cf. „[…] quʾon nʾait oublié lʾessenciel, à savoir le sens, car cʾest le sens, et non autre chose, qui fait le composé et qui, en dernière analyse, décide la forme" (Bréal 1982, 161).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

Acestea se apropie, ca structură, de compusele cromatice din categoriile prezentate anterior (cu precădere de cele de la punctul 1), privind valoarea adverbială a unuia dintre elemente), însă aici centrul devine mai dificil de depistat și se pot isca ambiguități, întrucât determinantul centrului este tot un adjectiv cromatic sau care desemnează o culoare. Dovadă stau variantele de flexiune întâlnite în uz pentru același compus (vezi *supra*).

„Este dificil de imaginat o construcție în care un adjectiv completează prin simpla alăturare un alt adjectiv”[18] [t.n.] (García Page-Sánchez 1990, 320), așadar unul dintre termenii acestor compuse are rolul unui adverb și rămâne invariabil. De aceea, și în aceste cazuri, întocmai ca la adjectivele compuse de tipul *albastru-închis, roșu-deschis*, centrul cunoaște modificările morfologice potrivit acordului gramatical cu regentul compusului, pe când determinantul, având rol adverbial, de intensificator sau de diferențiator, se menține invariabil (*albastru-azurie, alb-argintie, roșu-sângerii, roșu-gălbuie, verde-albăstruie, verde-gălbuie, galben-verzi*).

Pentru delimitarea centru *versus* adjunct al compusului și eliminarea ambiguităților, în astfel de cazuri, precum al compuselor din categoria 2) și 3), credem că semantica grupului joacă rolul esențial, iar contextul este cel care trebuie să clarifice. Luăm, de pildă, situația *frunze* ***galben-verzui***. Considerăm că acordul unuia dintre elemente (al centrului semantic și gramatical al compusului, în fapt) se face doar în funcție de context: dacă frunzele au culoarea galben cu o tentă de verzui, firesc este să efectuăm acordul astfel: *frunze* ***galbene-verzui***. Și invers, dacă frunzele sunt verzui, cu o tentă de galben, compusul ar trebui să aibă varianta: *frunze* ***galben-verzui****/frunză* ***galben-verzuie***. În astfel de situații, compusul respectiv ar fi sinonim, în funcție de context, cu un alt compus: *verde-gălbui*. În concluzie, în cadrul contextului, putem, înainte de realizarea acordului, să ne punem întrebarea: „Cât de *galben/verzui* este obiectul x?”. Firește, în determinarea răspunsului, intervine întotdeauna un grad mai mare sau mai mic de subiectivitate.

4) **compuse cromatice tip apoziții[19] cu structura nume cromatic (centru) + nume comun sau propriu (adjunct)**: *roșu-carmin, galben-canar, verde-neon, verde Guatemala, roșu Tizian* ș.a.

La baza acestor compuse, stă un transfer metonimic/metaforic, întrucât numele nuanței este exprimat printr-un substantiv care desemnează de obicei un obiect ce, prin calitățile sale naturale, descrie cel mai bine atributele nuanței culorii respective (de exemplu, nume de flori, plante, fructe, minerale, substanțe etc.). Cercetările în temă, spaniole, cu precădere, (și nu numai) descriu astfel de grupuri ca fiind structuri

[18] Cf. „Resulta difícil imaginar una construcción en la que un adjetivo complemente pormera yuxtaposición a otro adjetivo” (García Page-Sánchez 1990, 320).

[19] Ne limităm la a considera relația dintre elementele unor astfel de compuse ca fiind asemănătoare apoziției, dar nu identică, întrucât nici la acest nivel lucrurile nu sunt suficient lămurite. Cf.: „O falsă relație de echivalență apare și în sintagmele de tipul: *martor-cheie, grevă-fulger, caz-limită, cifră-record, imagine-șoc, personaj-model* etc., care trebuie interpretate tot în termenii relației de dependență” (GALR, II, 666).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

cu **adjective ale culorii + substantive cu funcție adjectivală**[20]. Preferăm însă, pentru aceste substantive-adjunct, cu rol de calificativ, din componența compuselor cromatice, denumirea de **nume-epitet**. Acestea se aseamănă, în privința valențelor metonimice/metaforice pe care le capătă, cu substantivele-epitet din compuse nominale precum *cuvânt-**cheie**, prețuri-**bombă**, firme-**fantomă***. Însă, chiar dacă în poziție atributivă, aceste nume nu își pierd valoarea de substantiv, ci doar conferă conceptului pe care îl exprimă o funcție pur noțională și de intensitate/gradare sau precizie în acest caz (Noailly 1999, 25). Cf.:

> „Adjectivele se formează de la substantive prin următoarele procedee […] [între care – n.n.] **prin compunere cu un substantiv** [subl. n.] (*cuminte, verde-praz, galben-pai, roșu-carmin* etc.)" (GALR, I, 178).

Cât despre relația gramaticală dintre componente, sunt conturate numeroase argumente în favoarea ideii de raport de tip apozitiv:

> Cf. „**Compusele adjectivale de tip «asintactic»** [subl. n.] [i.e. componentele lor nu se află nici în relație de coordonare și nici într-una de subordonare – n.n.] (caracterizate printr-un grad sporit de expresivitate) sunt create, de fapt, prin subordonare, cu omiterea elementului de comparație *ca*: *negru-abanos, verde-iarbă, galben-praz*". (Stoichițoiu-Ichim 2001, 10);
>
> „Un tip special de modificator îl reprezintă **modificatorul denominativ**[subl. aut.] din structuri cu substantive proprii sau echivalente acestora, precum: *profesorul **Ionescu**, revista **„Ioana"**, etajul **doi**, blocul **C***.
>
> Modificatorul denominativ este restrictiv, participând la denotația substantivului pe care îl însoțește […].
>
> În gramatica tradițională, modificatorul denominativ este **analizat ca apoziție**[subl. n.]" (GBLR, 381).

Iar comparativ cu flexiunea altor compuse nominale cu nume-epitet pe poziție secundă, se specifică:

> „**Flexionează doar primul component** [subl. n.] în structuri precum:
> (a) substantiv + substantiv cu formă de N-A [i.e. nume-adjectiv – n.n.]:
> - substantive comune: an-lumină, ani-lumină, anul-lumină; câine-lup, câinele-lup, câini-lup; cuvânt-cheie, cuvinte-cheie, cuvântul-cheie; mobilă-tip, mobila-tip.
>
> În acest tipar se încadrează o serie de compuse noi, formate după model străin: *situație-limită, cafea-filtru, actor-vedetă, emisiune-anchetă* etc." (GBLR, 69)

Precum rezultă și din expunerea situației similare din limba spaniolă (vezi *supra*), în cazul compuselor cromatice construite în baza unor comparații de tip metaforic/metonimic, cu **structura nume de culoare + substantiv**, este vorba mai degrabă de fenomenul de **apoziție de tip nominal**. Această presupunere este întărită prin faptul că numele de culoare pot fi combinate cu nume proprii, care, în mod normal, nu au capacitatea de a forma cuvinte compuse noi, ci doar creații lexicale – adesea efemere – sub forma unor structuri apozitive: *albastru Prusia, galben Napoleon, verde Guatemala, verde Amazon, negru Zimbabwe, galben Van Gogh*, *roșu Marsala, roșu Burgundia*. Prin urmare, chestiunea aparține mai degrabă de

[20] Cf. González Calvo (1988, 75-87), Martinell (1986, 137-138), Bartoš (1971, 37), E. Lorenzo (1980, 61).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

sintaxă decât de morfologie (cf. García Page-Sánchez 1990, 309), deci trebuie să intereseze mai puțin modul de compunere și mai mult fenomenul de *complementizare*.

În privința centrului compusului, dacă vorbim de relație de tip apozitiv între cei doi termeni, considerăm că, în aceste cazuri, acesta nu reprezintă nicidecum un adjectiv. Compusele în care un adjectiv să fie centrul, iar determinantul său – un substantiv cu rol adjectival, sunt atipice limbii române și limbilor romanice în genere. Să acceptăm astfel de compuse cu o structură tip A + N, unde A = adjectiv-centru (pentru că inclusiv semantic acesta trebuie să constituie baza grupului) și N = substantiv cu rol calificativ pentru acesta, ar însemna mai degrabă o excepție în gramatica limbii române, având în vedere specificul acesteia. În plus, o astfel de structură nici măcar nu are caracter productiv în limba română, precum structuri opuse de tipul N + A și, mai ales, N + N, inclusiv în ceea ce privește compusele cromatice. În schimb, pentru a demonstra că structura categorială a acestor grupuri este N + N, stau drept argumente următoarele:

- „Substantivul comun propriu-zis poate fi utilizat singur sau însoțit de diverse determinări sintactice (adjuncți). **Substantivul și adjuncții săi reprezintă un grup nominal (GN), în care substantivul este centru** [subl. n.]" (GALR, I, 96). Așadar, într-un grup cu un nume și un adjectiv, **numele este întotdeauna centrul**, adjectivul fiind, prin natura sa de determinant, adjunctul acestui nume. În cazul grupurilor care ne interesează, rolul de adjunct i se atribuie în mod vădit numelui-epitet, cu valențe adjectivale. Celălalt component (i.e. centrul) nu poate fi decât un substantiv, pentru că nu este firesc ca un substantiv, fie el și cu valori adjectivale, să fie adjunctul unui adjectiv-centru[21]. Cf.:

> „**Substantivele epitete** [subl. n.], dacă trec la statutul de adjective, o fac așadar întotdeauna prin intermediul funcției de epitet. Astfel, prin faptul că **se atașază direct unui substantiv-bază dirijor semantic** [subl. n.], ele se eliberează de încărcătura referențială și devin treptat indicatori de proprietate [semantică – n.n.]. E vorba aici de […] o aventură semantică pe care epitetul o declanșează și o favorizează"[22] [t.n.] (Noailly 1999, 24).

> Există, de asemenea, o teorie a gramaticilor actuale, potrivit căreia, în unele structuri similare, mai nou, substantivul este considerat, din punct de vedere gramatical, un *substantiv adverbializat-marcă a gradării expresive*: „**O tipologie a mărcilor expresive** [subl. aut.] ale gradării permite să distingem: **mărci lexicale realizate ca**

[21] În plus, în toate lucrările românești de gramatică, menționarea și exemplificarea numelor-epitet se face în contexte în care numele-epitet din structura respectivă nu poate determina decât un alt substantiv.

[22] Cf. „Les substantifs éphitètes, s'ils passent à un statut d'adjectif, le font donc toujours par le truchement de la fonction épithètes. C'est en s'attachant directement à un substantif recteur qu'ils se déchargent de leur poids référentiel et deviennent progressivement des indicateurs de propriété. Il y a là […] une aventure sémantique que l'épithète déclenche, et favorise" (Noially 1999, 24).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

substantive adverbializate, care fac parte din expresii cvasifixe [subl. n.] (*beat turtă, gol pușcă, îndrăgostit lulea, înghețat tun, răcit cobză, scump foc, singur cuc, slab scândură, supărat foc / nevoie mare*) […]" (GBLR, 216-217). Substantivele din compusele cromatice (*roșu-**carmin**; galben-**pal**; verde-**lămâie***) care ne interesează au același comportament: constituie tot un fel de mărci ale gradării, se mențin fixe și au comportament similar unor componente adverbializate.

Cf. „*Substantivele cu valoare de adverbe*[subl. aut.], în construcții superlative, ca *frumoasă **foc***, deplasate la stânga centrului, se comportă ca și adverbele de mai sus [i.e. cf. *exagerat de mare, groaznic de urât* – n.n.], adică sunt legate de adjectiv prin *de*: *foc de frumoasă*. În cazul unor grupări fixe, antepunerea nu este uzuală: *gol pușcă*, dar **pușcă de gol*" (GALR, II, 110)

- „***Adjectivarea / adjectivizarea*** [subl. aut.] substantivului are caracter excepțional" (GALR, I, 131). Iar tocmai trecerea dinspre nume de culori înspre adjective desemnând culori pare să fie cea mai frecventă situație de adjectivizarea substantivelor. Pentru că un cuvânt desemnând o culoare este, înainte de toate un nume, cu funcție denominativă (vezi în acest sens și cum sunt înregistrate în dicționare cuvintele care desemnează nume de culori; adesea ca omonime gramaticale: substantive; adjective): „Conversiunea adjectivelor îmbogățește clasa substantivelor de gen neutru (cf. **numele de culori** [subl. n.] și abstractele: *albul, noul, inefabilul, grotescul* etc., care sunt defective de plural)" (GALR, I, 176); „Limita dintre adjectiv și substantiv se șterge în cazul unor cuvinte aflate în poziții predicative (nume predicativ, predicativ suplimentar), în absența unor determinări […]" (*ibidem*, 177): *Este **albastru-cobalt***., substantiv sau adjectiv.

  O interpretare similară propune și Noailly (1999, 49) care vorbește de un fel de încercare de *readjectivizare*a acestor compuse: se impun ca adjective, prin funcția de determinare a unui substantiv, inclusiv la nivel de lucrări normative, apoi, păstrându-și funcția denominativă din structuri inițiale ca *de culoare galben-pai* (vezi *infra*), se comportă mai degrabă ca substantive, însă, revenind la forme eliptice, de tip sintactic derivaționale (prin eliminarea în exprimare a substantivului [*de*] *culoare*, precum și prin statutul de epitet al unuia din elemente), își reiau statutul de adjective printr-un fel de *readjectivizare*, însă doar cu formă invariabilă (cum se întâmplă, de altfel, cu structurile cu substantive-epitet în general).
- Dacă am admite că aceste nume de culori sunt adjective, în aceste subtipuri de compuse cromatice, ar trebui să ne așteptăm să se acorde în gen și număr cu substantivele care le însoțesc: **butoni galbeni pai, *papioane*

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

*albastre safir, *rochii verzi smarald, *pantofi roșii căpșună; *cravate roșii căpșună*. Însă inclusiv tendința în uz contrazice aceste forme. După cum am arătat deja (vezi *supra*), sunt mult mai frecvente construcțiile cu centrul compusului de formă invariabilă: „butoni **galben pai** cu buline" (ieftin.eu); „papioane **albastru safir**" (ieftin.eu); „Rochii **verde smarald** – cum să fii la modă în 2013" (mujo.ro); „pantofi **roșu-căpșună**" (fashiondays.ro); „cravate **roșu căpșună**" (papioane.ro).

> De asemenea, dacă ar fi adjective, cuvintele de bază din aceste construcții ar trebui să admită indicii gradelor de comparație, o caracteristică prototipică a adjectivelor. E posibil să spunem *butoni **foarte galbeni**, papioane **mai albastre**, **cele mai verzi** rochii; Ce cer **albastru**!*, însă nu și **butoni **foarte galbeni pai***[23]; **papioane **mai albastre safir***; ***cele mai verde smarald** rochii; *Ce cer **albastru-azur**!*[24]. Totodată, acestea nu pot intra nici în structuri comparative (în special în cele de „inegalitate"): cf. *Rochia ta este **mai albastră decât** a mea. versus *Rochia ta este **mai albastră safir decât** a mea.* (cf. García Page-Sánchez 1990, 310-311)[25]. Cf.: „[…] unele adjective compuse ca *albastru-verzui, bleu-spălăcit, cafeniu-sticlos, dulce-acrișor, galben-deschis, roșu-închis* etc. […] nu admit mărcile comparației (**mai bleu-spălăcit, *foarte roșu-închis*)" (GALR, I, 165) Acesta este un semn că centrul compusului și-a păstrat caracteristicile inițiale de substantiv, mai ales că atunci „când nu sunt percepute drept compuse pot admite comparația și variația de intensitate la al doilea element (*bleu foarte spălăcit, roșu foarte închis* etc.: Acum e **auriu, mai deschis sau mai întunecat**, după cum norii umbresc stațiunea. (M. Cărtărescu, *Travesti*)" (GALR, I, 165).

- Tendința de a utiliza invariabil aceste compuse poate fi explicată și prin faptul că, inclusiv la nivel mental, cuvântul *culoare* poate intermedia juxtapunerea compusului cromatic în directa vecinătate a substantivului regent: *cămăși* [de culoare] *galben pai*[26], iar inclusiv astfel de exprimări

[23] Gradarea cromatică pe care o exprimă deja aceste compuse, la nivel sintactic, este incompatibilă cu posibilitatea de a se lăsa modificate prin *foarte*. Pur și simplu, astfel de compuse nu pot asimila ambele modalități de exprimare a intensității unei anumite culori/nuanțe de culori (*apud* Kleiber 2007, 15) (vezi *supra*situația compuselor cromatice în limba franceză).

[24] Mai multe aspecte referitoare la acest subiect, privind gradarea adjectivelor cromatice, discută și Kleiber (2007).

[25] Un contraargument în acest caz ar putea fi totuși faptul că astfel de sintagme sunt deja probe lingvistice ale unor oarecări gradări din interiorul unei categorii cromatice, din moment ce lor le revine rolul de a distinge între o nuanță mai închisă sau mai deschisă, mai intensă sau mai slabă, a unei anumite culori (Kleiber 2007, 12, 14).

[26] La fel, putem explica astfel de exprimări și printr-o elipsă de tipul *cămăși* [de un] *galben pai* (vezi și García Page-Sánchez 1990, 319).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

sunt și ele foarte des ocurente. Și astfel se explică, foarte probabil, frecvența în uz a acestor tipuri de formații lexicale eliptice oarecum (i.e. fără a avea exprimat substantivul *culoare*), de formă invariabilă (cf. García Page-Sánchez 1990, 315; Noailly 1999, 49), iar acest argument constituie o explicație valabilă și pentru utilizarea celorlalte tipuri de compuse cromatice (prezentate aici) ca invariabile.

Faptul că acest substantiv poate fi subînțeles, precum și necesitatea de economie a limbajului, fac ca astfel de compuse să se răspândească în majoritate absolută sub formă invariabilă. De altfel, acest lucru probează încă o dată că, într-adevăr, structura acestor compuse cromatice de tip apozitiv este, așadar, nume + nume. De altfel, vorbind de un fel de relație de apoziție între elemente, nu pot fi luate în calcul decât două componente nominale. În plus, ele au valoare referențială prin desemnarea obiectului (*smarald, pai, safir, căpșună*), dar și simplă funcție denominativă, pentru că denumesc cât mai specific nume de culori. (vezi *supra* compusele cromatice similare din limba franceză).

- Fiind un fel de apoziții sau grupuri nominale reduse (eliptice) (cf. Noailly 1999, 50), este clar că aceste compuse sunt substantivale sau își păstrează trăsăturile nominale din structurile derivaționale inițiale, nu au nici un element adjectival în structură și, prin urmare, problema acordului este eliminată.

Toate aceste motive ne determină să credem că ambii termeni ai compusului de acest fel trebuie să rămână invariabili, așa cum se întâmplă inclusiv în celelalte limbi romanice.

Pentru că nu sunt compuse adjectivale propriu-zise, acestea nu (mai) fac subiectul unei cercetări despre *adjectivele* cromatice.

5) **compuse cromatice creative**, de regulă destul de efemere

Aici se încadrează inclusiv acele compuse cromatice cu același tipar precum al celor de la punctul anterior, cu un substantiv-epitet care nu are însă nici un fel de proprietate de a denota culoarea desemnată de termenul precedent: *verde speranță; roșu pasiune; albastru seninătate;portocaliu venin; verde venin; verde dragon; roșu perlă; alb-lumina zilei* (DCR_3, 37, s.v. *alb, -ă*) etc. De regulă, asemenea substantive determinante din structura cromatică sunt abstracte sau, în orice caz, nu includ în structura lor semantică semul „culoare” care să desemneze direct numele-centru.

Adesea chiar, aceste compuse cromatice par să nu aibă nici un fel de sens literal. Asocierea cromatică și legătura dintre cele două componente pot fi justificate prin motive non-lingvistice (sociale, psihologice, culturale), inclusiv pragmatice (ca starea de spirit a locutorului în actul vorbirii)[27]. Așadar, acestea sunt compuse

[27] De pildă, există nenumărate cercetări care au demonstrat caracteristicile și efectele culorilor asupra psihicului și a stării de spirit în general: *verdele conferă speranță, roșu e culoarea pasiunii*, *albastrul sugerează seninul*.

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

cromatice subiective, din moment ce interpretarea lor semantică ține de conotațiile social-culturale și psihologice și de backgroundul cultural al locutorului. Din punct de vedere gramatical, dat fiind faptul că au exact același tip de construcție precum compusele cromatice de tip apozitiv (nume + nume), considerăm că acestea ar trebui utilizate doar ca *structuri invariabile*.

Astfel de compuse, precum și cele de la subpunctele 2), 3) și 4), urmează inclusiv principiul economiei limbajului.

Privite în ansamblu, în chestiunea acordului cu regentul, credem că este important să luăm în considerare, indiferent de tipul compusului, și alte criterii generale.

De pildă, noțiunea de *opacitate semantică* a compusului constituie o altă trăsătură care caracterizează compusele, iar aceasta nu ține de o proprietate binară a lor (i.e. opacitatea poate sau nu să fie prezentă), însă există compuse mai mult sau mai puțin opace din punct de vedere semantic. În plus, datorită opacității semantice putem recunoaște dacă un compus exprimă „o idee unică" (Radimský 2006, 55). Cu cât un compus are un grad de opacitate semantică mai ridicat, cu atât poate fi mai dificil de declinat și se menține invariabil, pentru că devine mai dificil de stabilit relația semantică și, de aici, gramaticală dintre componente – este cazul, aici, al compuselor construite cu un nume-epitet, în baza unui transfer metonimic/metaforic (vezi *supra*, punctele 4) și 5)). De obicei, elementele constituente ale compuselor sunt dotate cu *sens referențial* (sau *descriptiv*), constituit în mod fundamental din proprietăți care descriu o categorie conceptuală.

Un rol important în această privință, a „sudării" semantice dintre elementele compusului, îl deține scrierea compusului cu cratimă, care, după cum am mai menționat anterior (vezi *supra*), indică o oarecare unitate semantică între elemente, dar, totodată reprezintă semnul unei oarecare „subordonări" între cei doi termeni: un termen care își păstrează individualitatea semantică și constituie centrul compusului, și un altul adjunct, cu rol diferențiator sau de specificitate. Iar „tendința de sudare a formațiilor se manifestă prin pierderea variației flexionare a primului termen component" (GALR, I, 93). Cf.:

> „Se scriu cu **cratimă** substantivele compuse cu **unitate semantică** și **gramaticală** mai **mică** decât a celor scrise într-un cuvânt (și, eventual, cu articulare și flexiune și la **primul** [subl. aut.]element) […]" ($DOOM_2$, LXX).

Am observat că în uz (vezi *supra*), majoritatea acestor structuri apar în scris ca simple juxtapuneri cu blanc ale elementelor desemnând o anumită nuanță, semn că încă nu sunt percepute ca o unitate semantică, precum alte compuse, și, de aici, adesea, răspândirea lor ca invariabile. Totuși, prezența cratimei, după cum am văzut, nu determină, în fiecare caz, și declinarea unuia sau a ambelor elemente ale compusului. Dar, fiindcă este specifică adjectivelor compuse în general, în limba română, considerăm că este necesară în grafie. Or, dacă supunem astfel de structuri comparației cu substantivele compuse (în fapt, cu compusele în general), de care am

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

arătat că nu se îndepărtează ca structură nici adjectivele cromatice compuse, normală ar fi flexiunea centrului:

> „În formațiile nesudate de tip paratactic, alcătuite din două substantive, al doilea având, mai ales în formațiile noi, cu model străin, o valoare specială adjectivală […] (*cuvânt-cheie, situație-mită, cafea-filtru*), doar primul termen își modifică forma în flexiune și se combină cu afixele de determinare enclitice, iar cel de al doilea este invariabil: *cuvinte-cheie, cuvântul-cheie.* […] **Concurența unor forme se explică prin ezitarea uzului** [subl. n.]: *bunei-stări*, corect *bunăstării; prim-ministrul* (substantiv compus), *primul ministru* (îmbinare liberă)" (GALR, I, 93).

Un alt factor important pentru realizarea sau nu a flexiunii îl constituie noutatea compusului respectiv în limba noastră și gradul de ocurență/recurență. Cu cât acesta este mai recent, cu atât tendința de adaptare la normele gramaticale (morfologice) ale limbii române este mai întârziată, iar compusul este utilizat cu formă invariabilă la nivelul ambelor componente. Cf. „Cele mai multe adjective invariabile sunt împrumuturi" (GALR, I, 152). Cu toate acestea, există și reversul, i.e. tendința generală în uz de a declina adjectivele invariabile, în general:

> „Clasa **invariabilelor** [subl. aut.] include adjective cu vechimi diferite (formații vechi, fixate, obținute prin compunere – *cumsecade*, alături de împrumuturi din diverse limbi: *bleu, cool, kaki, lila, mișto, naspa, turcoaz*, în cazul cărora invariabilitatea este, uneori, un semn al neadaptării lor morfologice). Cantitativ, **adjectivele invariabile reprezintă o clasă marginală, supusă presiunii sistemului de a-și adapta formele** [subl. n.]; vezi forme recente, neacceptate de normele literare, precum: *bluză turcoază, bluză kakie*, (ironic) *ești coolă*." (GBLR, 214)

Majoritatea dintre compusele cromatice, în special cele construite cu nume-epitet, sunt împumuturi recente sau calchieri ori chiar creații ocazionale, rarisime, ceea ce determină și un proces de lexicalizare mult mai tardiv, dacă nu chiar imposibil. Astfel se explică, de altfel, și dificultatea lucrărilor normative de a „ține pasul" cu astfel de ocurențe și de a emite o normă edificatoare privind tipul și modalitatea de acord a acestora cu regentul nominal. De pildă, în DCR_3, în 2013 (sic!), apar consemnate,cu statutul de *cuvinte recente*, uneori cu cratimă, alteori fără, compuse cromatice ca: *alb-argintiu, -ie*; *alb ivoriu, alb-ivoriu*; *alb lăptat, albe-lăptate; alb lăptos, alb-lăptoasă*; *alb lumina zilei/alb-lumina zilei* (DCR_3, 37, s.v. *alb, -ă*); *albastru iris; albastru neon; albastru nautic; albastru intens; albastru turcoaz; albastru-argintiu, -ie; albastru-cobalt; albastru-electric, -ă; albastru-fumuriu, -ie; albastru indigo* (DCR_3, 38, s.v. *albastru, -ă*); *galben-praz; galben-roșiatic* (DCR_3, 259, s.v. *galben*); *roșu-carmin* adj. inv.; *roșu-cărămiziu, -ie*; *roșu-fluorescent* adj. inv.; *roșu-mov; roșu-oranj* (DCR_3, 461, s.v. *roșu, -ie*).

Dacă în general am considera toate compusele cromatice ca fiind elemente eliptice, derivate din structuri analitice de tipul *x* [*de culoare*] *y-z* (vezi *supra*, discuția specifică de la punctul 4), dar și García Page-Sánchez 1990, 315; Noailly 1999, 49; Radimský 2006, 46; Molinier 2006, 268), problema acordului s-ar anula, căci ar trebui să aibă toate structurile forme invariabile.

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

O altă situație care poate ridica dificultăți de acord gramaticalla nivelul compuselor cromatice o reprezintă structuri formate din trei termeni care indică o nuanță a unei anumite culori, precum compuse cromatice, la rândul lor determinate de marcatori expresivi ai gradării nuanței de culoare respective (precum adjectivele participiale cu rol adverbial *închis, deschis*): „scoarță **maro-roșiatică-închis**” (horticultorul.ro); „urină **brun-roșiatică închis**” (clickpentrufemei.ro). Acestea rămân însă structuri analitice cu compus cromatic din doi termeni + un determinant al compusului în ansamblu, întrucât:

> „Oricât de lung ar fi un compus, el nu comprimă niciodată mai mult de doi termeni. Aceasta nu este o regulă arbitrară: ea ține de natura spiritului nostru, care asociază ideile sale sub formă de perechi. Se poate întâmpla ca fiecare dintre cei doi termeni să fie el însuși un compus. […] Însă e clar că fiecare dintre cele două părți nu este considerat mai mult decât un singur element. Importantă, într-un asemenea caz, este buna utilizare a perechii: aceasta este o dificultate a limbilor care abuzează de compunere”[28] [t.n.] (Bréal 1982,171).

Când cratima marchează grafic compusul cromatic, componența acestor structuri este mai vizibilă.

Pentru ca aceste compuse să nu mai ridice problema variantelor, e imperios necesar să existe o regularizare și o uniformizarea a normei înșiși. Prin urmare, credem că cea mai simplă cale este păstrarea flexiunii la componentul evident adjectival și anularea schimbării formale la cel care joacă rolul de element diferențiator; de exemplu: *alb-gălbuie*; *galbenă-canar*, *verzi-smarald*; dar și *albastru-azurie*, la fel ca *albastru-verzuie*sau *roșie-deschis.* Totuși, dincolo de orice normă, uzul rămâne însă decisiv și în cazul acordului compuselor cromatice cu regentul nominal, întrucât, nefiind lexicalizate în mare parte, interpretarea acestor cuvinte nu este una automată și devine destul de interesantă. Intervin aici adesea criterii de analogie, subiective, de probabilitate (Noailly 1999, 46).

Surse

adopțiipisici.ro - https://www.adoptiipisici.ro, data ultimei accesări: 11.03.2017;
alsor.ro, accesat în data de 02.03.2017;
anunturi-auto - https://anunturi-auto.4tuning.ro/vopsele-auto-verde-metal.htm, accesat ultima oară în data de 04.03.2017;
asas.ro, accesat în data de 02.03.2017;
boemurban.ro – www.boemurban.ro, data ultimei accesări: 01.03.2017;
carnaval.md/ro, data ultimei accesări: 11.03.2017;
ceao-bijou.ro – www.ceao-bijoux.com, accesat în data de 02.03.2017;

[28] Cf. „Quelle que soit la longuer d'un compose, il ne comprend jamais que deux termes. Cette règle n'est pas arbitraire: elle tient à la nature de notre esprit, qui associe ses idées par couples. Il peut arriver que chacun des deux termes soit lui-même un compose. […] Mais il est clair que chacune des deux parties ne compte que pour un seulélément. L'important, en pareil cas, est de mettre la coupure au bon endroit: c'est la difficulté des langues qui abusent de la composition” (Bréal 1982, 171).

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila” Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

cel.ro – www.cel.ro, accesat în data de 28.02.2017;
cep.ro – www.cep.ro, accesat în data de 02.03.2017;
chicville.ro – www.chicville.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
clickpentrufemei.ro – www.clickpentrufemei.ro, accesat ultima oară în 11.03.2017;
comodo.ro – www.comodo.ro, accesat ultima oară în data de 04.03.2017;
craciunshop.ro – www.craciunshop.ro, ultima oară accesat în data de 04.03.2017;
cufarulcumargele.ro – www.cufarulcumargele.ro, ultima oară accesat în data de 04.03.2017;
dasmarkt.ro – www.dasmarkt.ro, accesat în data de 02.03.2017;
decra.ro – www.decra.ro, accesat în data de 02.03.2017;
depurtat.ro – www.depurtat.ro, data ultimei accesări: 04.03.2017;
differenta.ro – www.differenta.ro, data ultimei accesări: 11.03.2017;
directorproduse.ro – www.directorproduse.ro, data ultimei accesări: 01.03.2017;
droffice.ro – www.droffice.ro, ultima oară accesat în data de 01.02.2017;
edepot.ro – www.edepot.ro, data ultimei accesări: 11.03.2017;
elefant.ro – www.elefant.ro, accesat în data de 28.02.2017;
emag.ro – www.emag.ro, data ultimei accesări: 01.03.2017;
fashiondays.ro – www.fashiondays.ro, ultima oară accesat în data de 01.03.2017;
fashionup.ro – www.fashionup.ro, ultima oară accesat în data de 04.03.2017;
forums.eune.leagueoflegends.com, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
geodecor.ro – www.geodecor.ro, ultima oară accesat în data de 01.02.2017;
horticultorul.ro – www.horticultorul.ro, accesat în data de 02.03.2017;
ieftin.eu – www.ieftin.eu, accesat ultima oară în data de 01.03.2017;
indigo.com – www.indigo.com, data ultimei accesări: 11.03.2017;
jingle.ro – www.jingle.ro, accesat în data de 02.03.2017;
karpatstone.ro – www.karpatstone.ro, accesat în data de 02.03.2017;
maergroup.com – www.maergroup.com, accesat ultima oară în data de 11.03.2017;
magazinbirotica – www.magazinbirotica.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
marmurart.ro – www.marmurart.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
metro.ro – www.metro.ro, ultima oară accesat în data de 01.03.2017;
mobilasimex.ro – www.mobilasimex.ro, data ultimei accesări: 11.03.2017;
moranduzzo.eu – www.moranduzzo.eu, ultima oară accesat în data de 04.03.2017;
mujo.ro – www.mujo.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
okazii.ro - www.okazii.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
OLX – www.olx.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
pantofioriveseli.ro – www.pantofioriveseli.ro, data ultimei accesări: 11.03.2017;
pantofiorulfermecat.ro – www.pantofiorulfermecat.ro, ultima oară accesat în data de 04.03.2017;
papioane.ro – www.papioane.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
pourelle.ro – www.pourelle.ro, accesat în data de 02.03.2017;
republicabio.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
rohboutique.ro – www.rohboutique.ro, accesat în data de 02.03.2017;
stelian-tanase.ro, data ultimei accesări: 11.03.2017;
Stylediary - www.stylediary.ro/wordpress, accesat ultima oară în 01.02.2017;
tpu.ro, accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
trima.ro – www.trima.ro, accesat ultima oară în data de 11.03.2017;
tt.com – www.tt.com, data ultimei accesări: 11.03.2017;
watchsale.ro – www.watchsale.ro accesat ultima oară în data de 28.02.2017;
zoot.ro – www.zoot.ro, ultima accesare în data de 03.03.2017;
2hm.ro – accesat ultima oară în data de 28.02.2017.

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)

Referințe bibliografice

Bartoš, Lubomír, *Sobre la adjectivación en el español*, în „Studia Minora Facultatis Philosophicae Universitatis Brunensis, 1971, vol. A19, p. 31-38.

Bréal, Michel, *Essai de sémantique*, Brionne, Éditeur Saint-Pierre de Salerne, 1982.

Ciobanu, Fulvia, Sfîrlea, Ligia, *Cum scriem. Cum pronunțăm corect*, București, Ed. Științifică, 1970.

Dardano, Maurizio, Trifone, Pietro, *La nuova grammatica della lingua italiana*, Milano, Zanichelli Editore, 2001.

*** *Diccionario panhispánico de dudas*, Barcelona, Bogotá/Colombia, Real Academia Española, Asociación de Academias de la Lengua Española, 2005, disponibil pentru consultare on-line la adresa http://www.rae.es/recursos/diccionarios/dpd, accesată ultima oară în data de 15.06.2016.

García Page-Sánchez, Mario, *Los nombres de colores y el sustantivo «color». Morfología y sintaxis*, în Thesaurus. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, 1990, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

González Calvo, J.M., *Estudios de morfologia española*, Cáceres, Universidad de Extremadura, 1988.

Grigorovici, Radu, *Teoria Culorilor a lui Goethe*, Curierul de fizică, 2005, decembrie, nr, 54, p. 3-7, disponibil online și la adresa: http://curieruldefizica.nipne.ro/docs/CdF_54.pdf, acccesată ultima oară în data de 13.06.2016.

Grossmann, Maria, *Colori e lessico. Studi sulla struttura semantica degli aggettivi di colore in catalano, castigliano, italiano, romena, latino ed ungherese*, Tübingen, Gunter Narr Verlag Tübingen, 1988.

Kleiber, Georges, *Adjectfs de couleur et gradation: une énigme… «très» colorée*, în „Travaux de linguistique", 2007, 2 (n°. 55), p. 9-44.

Lorenzo, E., *El español de hoy, lengua en ebullicíon*, ediția a 3-a, Madrid, Gredos, 1980.

Martinell, Emma, *Expresión lingüística del color en el «Lapidario» de Alfonso X*, în „Cahiers de linguistique hispanique médiévale", 1986, volume 11, numéro 1, p. 133-149.

Molinier, Christian, *Les termes de couleurs en français. Essai de classification sémantico-syntaxique*, în Cahiers de Grammaire, „Spécial Anniversaire", 2006, 30, p. 259-275.

Noailly, Michèle, *L'adjectif en français*, Paris, Ophrys, 1999.

Obregón Muñoz, H., *Las denominaciones de colores y el enriquecimiento léxico*, în „Boletín de Filología", 1978, vol. 9, p. 201-218.

Radimský, Jan, *Les composés italiens actuels*, Paris, Cellule de Recherche en Linguistique, 2006.

Sergio, Giuseppe, Parole di moda. Il «Corriere delle Dame» e il lessico della moda nell'Ottocento, Milano, FrancoAngeli, 2010.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, All, 2001.

Sigle

DCR3 – Florica Dimitrescu (coordonator), Alexandru Ciolan, Coman Lupu, *Dicționar de cuvinte recente*, ediția a III-a, București, Editura Logos, 2013.

DIN – Ioana Vintilă Rădulescu, *Dicționar normativ al limbii române ortografic, ortoepic, morfologic și practic*, București, Corint, 2009

$DOOM_2$ – *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, București, Univers Enciclopedic, 2005.

GALR 2005 – *Gramatica limbii române*. I. *Cuvântul,* II. *Enunțul*, tiraj nou, revizuit [după ediția 2005], București, Editura Academiei Române,2008.

GBLR – *Gramatica de bază a limbii române*, București, Univers Enciclopedic Gold, 2010.

BDD-A26647 © 2017 „Jozsef Attila" Tudomanyi Egyetem Kiado Szeged; Editura Universității de Vest din Timișoara
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 16:56:12 UTC)